

Žatec, Postoloprty – česká hrůzovláda

Vypovídá dr. jur. Franz Freyer, vrchní soudce, 3. 3. 1951

Dokumenty k vyhnání Němců z českých zemí, zpráva 29

9. května 1945 v ranních hodinách vjely ruské tanky do Žatce. Nejistota z nejbližší budoucnosti těžce dolehla na obyvatele. Ženy byly znásilňovány, někteří lidé zastřeleni a ne jeden člověk zmizel a víc o něm nikdo neslyšel. Mnozí ztratili nervy, sáhli k oprátce nebo si podřezali žíly.

Koncem května vešlo ve známost, že Benešův edikt podrobil veškerý německý majetek "národní správě". Mnozí věřili, že anglosaské státy zasáhnou a časem dojde k snesitelnému spoluzítí s Čechy. 2. června Rusové odtáhli a město bylo obsazeno jednotkami českého generála Svobody. 3. června v Žatci propuklo boží dopuštění. Nastal den vyhnání německých mužů ze Žatce. Čeští četníci a vojáci vnikli do všech domů a hnali muže a chlapce na Tržní náměstí. Po ulicích se rozléhaly výkřiky a výstřely, vojáci na koních a na kolech štváli lidi do centra města a leckdo tehdy běžel o život. Tu stáli desetkrát probraní muži ze Žatce, staří a nemocní, od wehrmachtu, nasazení v říši, z organizace Todt a chlapci sotva odrostlí dětskému věku. Mohlo jich být na 5.000. Mnohé z nich vojáci mlátili biči a obušky. Kdo byl nápadný neobvyklou postavou nebo z nešikovnosti či slabosti nedodržel žádaný pořádek, anebo dokonce dráždil Čechy svým krojovým oblečením, toho těžce ztýrali. Jeden opozdilec byl zastřelen. Zacházení bylo tak nelidské, že tři Němci, kteří vše pozorovali ze svých bytů, si vzali život, aby nemuseli vytrpět něco podobného. Během dopoledne potom hnali muže a chlapce ve třech kolonách do Postoloprty, asi 15 km vzdáleného městečka. Také cestou docházelo k bitím. Postoloprty vypadaly jako vymřelé. Později se opuštěnost místa vysvětlila. Obyvatelstvo bylo vyhnáno už před tím než přišli muži ze Žatce. V Postoloprtech stojí asi sto let staré, do obdélníku vybudované jezdecké kasárny. Do kasárenského dvora byli nyní uvedeni žatečtí muži a chlapci, museli se posadit na zem a nesměli opustit svá místa.

Mezitím se odehrávala v žatecké soudní věznici – skryta před zraky veřejnosti – jiná tragická kapitola. Už několik dní tam sloužil český personál. Vězni byli týráni, za noci vnikali Češi do cel a ukájeli svou pomstychtivost na bezbranných. Docházelo k úmrtím, Češi tomu říkali sebevraždy. Nyní 150 vězňů roztrídili na ty, kdo mají zemřít, a na lehké případy. Zacházení, jakého se dostalo zasvěcencům smrti, jim později učinilo umírání lehkým. Stáli na dvoře věznice v slunečním žáru s nepokrytými hlavami, s rukama vzpaženými, až jim rozechvěle klesly. Čeští policisté a vojáci chodili kolem řad a vyhledávali si oběti. Potom úder metrovými obuškami do žaludeční krajiny, postižený klesl zhroucen kupředu a dostal několik úderů přes hlavu. Mnozí takto týraní zvraceli krev a jen stěží se dokázali držet zpříma. Večer vstoupili do vězeňského dvora vojáci s biči v rukou, za pasem ruční granáty. Vězňům se pohrdavě vysmívali. Policejní kapitán Marek dal rozkaz k odchodu. Jeden vězeň předstoupil a hlásil, že je těžce nemocen na srdce. Rána pěstí ho vrátila zpět do řady, a už pochodovaly osmistupy branou ven. Tržní náměstí bylo liduprázdné. Průvod se ubíral kolem radnice ke Kněžské bráně, tu zvedli vojáci biče a bičovali vězně, až průvod dosáhl okraje města. O půlnoci došli i tito muži do Postoloprty. V Žatci zatím čekaly tisíce žen ve strachu a marně na návrat svých mužů a dětí.

4. červen byl dnem loupeže. Vězni strávili noc v zimě a vleže na špinavém kasárenském dvoře. Nesměli toto místo opustit. Češi hrozili zastřelením každému, kdo chtěl jenom na stranu. Tu zazněl povel: "Všichni na svá místa!" Část vězňů povstala, část zůstala sedět, a už se rozléhaly výstřely. Byli mrtví a ranění. Raněné položili k příkopu, jeden z nich zvedl ruku: "Sbohem kamarádi, už to nebude dlouho trvat." Vězni museli naházet mrtvé a raněné do odpadního příkopu, potom několik výstřelů ze strojních pušek, a všichni to měli za sebou. Příkop sloužil tisícům jako latrina; tato latrina se pak stala hrobem mnoha lidí ze Žatce.

Ozvaly se nové povely. Všichni mají odevzdat peníze a šperky. "Kdo něco zatají, bude potrestán smrtí." Nikdo nepochyboval o závažnosti této hrozby. Všichni odevzdávají hodinky, peníze, prsteny. Uloupené peníze naplňují velké bedny. Potom začíná hromadná prohlídka vězňů, všichni jsou ohmatáváni, musí zout boty; věci, které jsou pro Čechy bezcenné, jako dopisy, dokumenty, léky, se ničí. Mezitím procházejí mezi řadami čeští vojáci, nadávky a rány neberou konce.

Večer téhož dne opustili kasárenský dvůr lékaři, lékárníci, duchovní, příslušníci důležitých povolání, nepostradatelní řemeslníci, poloviční židé, manželé židovských či položidovských žen, stejně jako bývalí vězni koncentračních táborů, ale ne všem svítala svoboda. Cestou domů byl

prostě zastřelen kapucínský kurátor, který nemohl na nohy, většina ostatních se dostala v Žatci do lágru.

Noc ze 4. na 5. června strávili postoloprťští zajatci ve stájích. O spánku nemohlo být řeči. Byli tam hrozivě stěsnáni a po celou noc praskaly výstřely na dvoře, ve městě i venku.

5. června začalo vraždění. Otevřela se stájová vrata a ozval se povel "rychle, rychle!". A už padaly výstřely. Kdo běžel příliš pomalu, toho odstřelili. Pomoc odpírali, zranění znamenalo smrt, během dne vykrváceli mnozí, kteří by při včasné pomoci mohli být zachráněni. Mrtvé a raněné naházeli do latriny, potom zarachotily obvyklé výstřely ze samopalů, rány z milosti, jak je nazýval kapitán Marek.

Marek pak začal s kontrolou vězňů. Museli se přihlásit příslušníci SS, SA, NSKK, wehrmachtu, političtí předáci, členové nacionálně socialistické strany a dřívější příslušníci sudetoněmecké strany. Bylo mnoho zmatků a nedorozumění. Měl se ten, kdo byl ve straně, raději hlásit ke skupině wehrmachtu? Je nesnadno vylíčit, co se odehrávalo na kasárenském dvoře onoho a následujícího dne. Bylo by zapotřebí vyslechnout stovky lidí, aby vznikl spolehlivý obraz. Tu byli lidé mláceni, tam se střílelo, jinde odtahovali mrtvolu, tam vybírali dělníky a hnali je pryč, jedni šli za ostnatý drát, jiné uvěznilo ve stájích, celý dvůr hlučel povely, výkřiky, nadávkami, bitím a výstřely. Když zašlo slunce a vězni, kteří toho dne stejně jako v předchozích dnech nedostali ani sousto jídla, byli nahnáni do stájí nebo museli ulehnout na kasárenském dvoře, tu zúctoval už každý se životem a byl připraven mužně zemřít. Oběti dne sečteny nebyly. V noci se opět zblízka i zdáli ozývalo rachocení kulometů.

6. červen byl den vraždy dětí.

Nejprve opět nekonečné přidělování a sestavování pracovních skupin. V blízkosti brány sedělo jako po všechny dny předtím na 120 chlapců ve věku od 13-18 let. Ani oni nedostali po tři dny jíst. Pět se jich nenápadně přidalo k jedné pracovní skupině, aby tak unikli zajetí. Ale ještě v Postoloprtech je odhalili a předvedli kapitánu Markovi. Muži a chlapci, třesouce se rozčilením, potom sledovali příšernou scénu, na niž byli připraveni zvoláním: „Jediný projev nesouhlasu, a bude se střílet!“ Oněch pět chlapců přivedli k jízdárně, svlékli jim kalhoty a začalo bití. Odporný pohled, jak se tam Češi tlačili, aby dali aspoň několik ran. Nelítostné rány holemi a bičí vyloudily chlapcům srdcelomný nářek. Krev jim stékala po stehnech a po lýtkách, potom se čeští "vojáci" rozutekli. Chlapci zůstali stát obličejem ke zdi, vedle nich se postavily hlídky. Rozechvělé nervy diváků se pozvolna uklidňovaly. Každý věřil, že bitím trest pro chlapce skončil. Po půlhodině se k chlapcům postavilo několik Čechů s puškami v rukou. Jeden z hlídky zvolal: "Kdo se pokusí utéct, bude zastřelen, tak jako teď mají být zastřeleni tihle chlapci." Sám tedy nevěřil, že je zastřelení míněno vážně. Hoši se postrašeně ohlédli, potom se otočili. Dva z Čechů zamířili zblízka na prvního chlapce v řadě, už praskly výstřely, chlapec klesá k zemi. Jeho krev se rudě rozlévá po zdi. Tu volají ostatní chlapci: "Pane kapitáne, my to už neuděláme!" Druhý chlapec v řadě běží naproti katům, chce jim zvednout hlavně pušek do výšky. Vrazi už vystřelili po druhé a druhý chlapec se pod výstřely hrouť k zemi. Omítka se rozprašuje, opět rudá krev na zdi. Ostatní chlapci se hrdinně poddávají osudu. Třetí volá po matce, než se skácí. Čtvrtý zůstává po salvě stát, mičky hledí do hlavní, které se znovu zvedly, a teprve po druhé sadě výstřelů klesne k zemi. Také pátý je zastřelen. Těm chlapcům bylo snad 15 let. Dospělí přihlíželi vrahům bez možnosti obrany. Odpor by vedl ke skutečným jatcům, u brány byly rozestaveny kulometry.

Ve stájích u zadní kratší stěny dvora byli umístěni zasvěcenci smrti. Každou celou hodinu, přesně po úderu zvonu, vstoupila skupina Čechů s klacky a bičí do stájí, potom bylo dobrých 10 minut slyšet sténání, údery a nářek postižených. To pokračovalo až do večera. Popravy zastřelením neničily tolik nervy jako toto mučení.

A nyní nová hra. Asi dvacet zajatců vyvádějí zadní branou. Nesli si rýče a motyky. Za nimi následoval oddíl četníků a vojáků, ozbrojených strojními puškami. Tedy poprava. Všichni marně čekali na zvuk salvy. Po hodině se vracejí zajatci i vojáci nazpět.

Kolem poledne čtvrtého dne se poprvé přidělovalo něco k jídlu. 10 vězňů dostalo jeden chléb. (...)

Večer jsou stovky zajatců vysvobozeny od fyzických a psychických muk – alespoň na krátký čas. Přijíždějí autobusy a odvázejí lidský materiál pro mostecké chemické závody.

Za stmívání do malé, nízké stáje nacpou tolik lidí, že tam sotva stojí. Potom se vrata zavřou, k nim se postaví hlídka. Uzavření lidé – je jich tu 275, jak se později spočítalo – se octli v prostoru, jehož stropu se téměř mohou dotknout rukou, a jehož jediné okno nad vraty je zavřeno. Sotva se mohou pohnout, tím méně ležet. Projevuje se nedostatek kyslíku, pot se řine v proudech, lidé nemocní na srdce omdlívají. Tu se zvedá křik, stupňuje se v zuřivost, hlídka

hrozí ručními granáty, a pak se přece jen zdaří několika rozvážnějším pološilené lidi uklidnit, aby bylo možno vyjednávat s hlídkou. Prosí, aby se otevřely dveře. Odmítnutí. Konečně se dá hlídka obměkčit a jde se zeptat, zda je možno otevřít dveře. Prosba se zamítá. Opět řev a řádění a znovu hrozby vojáků. Brzy se u mnohých trýzněných projevují příznaky duševních poruch. Tu se jeden domnívá, že je doma, hledá klíče a zve okolostojící do svého bytu. Jiný začíná telefonovat, hovoří s Američany a klidně sděluje, že americké tanky jsou už nablízku a brzy nastane chvíle osvobození. Kolem půlnoci hlídka nakrátko otvírá vrata. Dovnitř proudí svěží noční vzduch a občerstvuje utýrané lidi. Brzy se vrata opět zavřou a trápení začne nanovo. Opět zuření, výhrůžky, lidé znovu klesají k zemi nebo propadají šílenství. V 7 hodin ráno nastala pro muže hodina vykoupení z této mučírny. Oběti noci spočítány nejsou, vnímání těch, kdo proudí ven, je upoutáno ihned novými scénami. První, kdo se vyřítil ze stáje, se vrhne na hlídku a snaží se jí vyrvat strojní pušku. Jediný výstřel, a je s ním konec. Mnozí se vrhají na zem, napuchlé oči, zkřivené obličejy, vyrážejí ze sebe nadávky, mnozí chtějí mluvit a nemohou. Tu přichází jeden zcela nahý. Jak se mu podařilo svléknout se v té hrozné tísní? Pobíhá po špičkách jako tanečnice a pohupuje se v bocích. Jeden hejtman jde ke kapitánu Markovi a prosí ho, aby směl zemřít jako německý důstojník. Marek vytáhne pistoli: "Chcete ránu z milosti?", vede ho k příkopu, poručí, aby si klekl, potom rána do týla. Hejtman se otáčí: "Střílejte přece líp!" Druhá rána jej srazí k zemi a teprve třetí mu přinese vysvobození.

To byl úvod k pátému dni v Postoloprtech. A potom nastal den masových vražd. Velký úklid. Sestavují a odvádějí velké skupiny až 80 mužů. Tito muži vědí, co je čeká. Kráčejí vzpřímeně, s kamennými tvářemi, kolem těch, kdo zůstávají. Ani jeden neprosí o život. Cesta vede k levanickému háji. Svědkové těchto poprav se nepřihlásili, později však byly nalezeny čerstvé masové hroby, v jejichž blízkosti ležely pohozené klobouky a čepice.- Události v žatecké soudní věznici a v Postoloprtech 4., 5. a 6. června jsem osobně zažil. Vylíčení ostatních událostí se opírá o vyprávění důvěryhodných svědků.

(Dva nákresy polohy masových hrobů v dodatcích.)

Převzato z knihy „Slyšme i druhou stranu, Dokumenty k vyhnání Němců z českých zemí“ (str.78-83), výběr a překlad z německého originálu „Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen“, Mnichov 1952. Českou edici připravila Sidonia Dědinová, vydalo Infcentrum Šumava, České Budějovice 1991. Přetisk pro www.go-east-mission.de (únor 2006) se svolením editorky.